

Kaarel Eller
Advokaadibüroo COBALT OÜ
kaarel.eller@cobalt.legal

Teie 12.03.2024
Meie 14.05.2024 nr 13-5.1/1263-2

**Vastuskiri selgitustaotlusele:
Rahapesu ja terrorismi
rahastamise tõkestamise seaduse
tõlgendamine
krediidiasutuse
korrespondentsuhetes**

Olete oma kirjas esitanud tõlgenduse RahaPTS-is olevale korrespondentsuhete regulatsioonile. Käesolevas kirjas anname tagasiside Teie esitatud tõlgendusele.

Esitasite oma kirjas neli järeldust. Kommenteerime iga järeldust eraldi.

Teie kirjas esitatud järeldus 1: „Üksnes need krediidiasutuse suhted teiste krediidi- ja finantsasutustega, mis vastavad samal ajal nii RahaPTS § 3 punkt 4 kohasele ärisuhte määratlusele kui ka RahaPTS § 7 punktis 1 või 2 sätestatud kriteeriumidele, võivad kvalifitseeruda korrespondentsuhteks RahaPTS § 7 tähenduses. Ärisuhete välist suhtlust ja suhteid teiste krediidi- ja finantsasutustega ei saa seega kvalifitseerida korrespondentsuhteks. Need ärisuhte välised suhted ei loo kohustust kohaldada RahaPTS-s ja RSansS-s sätestatud hoolsusmeetmeid.“.

Korrespondentsuhte kriteeriumiteks on, et krediidiasutuse ning krediidi- või finantseerimisasutuse vaheline suhe on püsiv ja kestav. Ehk teisisõnu see peab olema ajaliselt kestav ja seal peab esinema korduvuse element. Teenuse osutamisel RahaPTS-i kontekstis kestvad suhted teenuse osutamiseks on ärisuhted. Samas pole Euroopa Liidu õiguses, Eesti õiguses ega FATF-i soovitusel sõnaselgelt ärisuhte mõistet seotud korrespondentsuhtega, vaid üksnes tugevdatud hoolsusmeetmete kohaldamise alusena. Sellise lähenemise aluseks tõenäoliselt on soov tagada, et korrespondentsuhtega kaasnevaid kohustusi poleks võimalik vältida, jättes kestavuslepingut sõlmimata. Seetõttu saab RahaPTS §-s 7 sätestatud tõlgendada autonoomselt, kuna kõik vajalikud elemendid on §-s 7 mainitud ning pole otsest vajadust reeglina kasutada RahaPTS § 3 punktis 4 sätestatud määratlust. Eesti RahaPTS-i kontekstis ärisuhteväline suhe ja suhtlus ei kvalifitseeru korrespondentsuhteks. Samas märgime, et ärisuhtevälised suhted võivad kvalifitseeruda juhuti tehinguteks, mille puhul kaasneb kohustus kohaldada RahaPTS-is ja RSansS-is sätestatud hoolsusmeetmeid.

Teie kirjas esitatud järeldus 2: „RahaPTS §-s 7 nimetatud korrespondentsuhted ei hõlma juhutehinguid teiste krediidi- ja finantseerimisasutustega.“.

Nagu teie kirjas esitatud järeldus number 1 osas kommenteerisime, korrespondentsuhe RahaPTS-i kontekstis ei kohaldu juhul, kui on tegu ärisuhte väliste juhuti tehingutega. Juhime tähelepanu, et sarnaselt ärisuhte kontseptsioonile on ka korrespondentsuhe faktiline mitte juriidiline konstruktsioon. Ärisuhte definitsiooni kohaselt võib ärisuhe olla ka suhe, mis ei põhine kestvuslepingul, kuid mille puhul kontakti loomise ajal võiks mõistlikult oodata suhte teatavat kestvust ja mille jooksul teeb kohustatud isik teenust või ametiteenust osutades, ametitoiminguid tehes või kaupa pakkudes korduvalt eraldiseisvaid tehinguid majandus-, kutse- või ametitegevuse käigus. Teisisõnu peab teenuseosutaja tõlgendama enda suhet teise osapoolega, arvestades tema parimaid teadmisi turupraktikast, senist osapoolte käitumismustrit ja olemasolevaid teadmisi tulevastest tehingutest. Sarnast lähenemist tuleks kohaldada ka korrespondentsuhte puhul. Seega korduvatest juhutehingutest teatud aja jooksul võib kasvada välja ärisuhe.

Teie kirjas järeldus 3: „*Ärisuhe RahaPTS § 3 punkti 4 tähenduses tekib siis, kui (i) pooled sõlmivad selgesõnaliselt kestvuslepingu või kui (ii) pooled võivad mõistlikult eeldada suhet, millel on teatav kestvus ega piirdu üksnes juhutehinguga. Poolte ootuste mõistlikkust suhte kestvuse osas tuleb hinnata kontakti loomise ajal, st eelnevalt (ex ante), mitte pärast (ex post) teatud aja möödumist pärast esimese kontakti loomist või juhutehingu tegemist. Seetõttu oleme seisukohal, et pelgalt asjaolu, et ühe vastaspoolega teostatakse mitu omavahel mitteseotud juhutehingu ei vii tingimata ärisuhte loomiseni.*“.

Hoolsusmeetmete valik tuleb teha enne tehingut või ärisuhte loomist. Seetõttu peab kohustatud isik hindama suhte võimalikku kestvust enne tehingut või muud kontakti. Kui esimesele kontaktile või tehingule järgneb teine tehing või kontakt jne, siis peab järgmiste kontaktide ja tehingute korral analüüsis arvesse võtma eelmisi nii nagu on kirjeldatud meie vastuses teie kirjas esitatud järeldusele nr 2. Kestvuse ja püsivuse hindamisel peab kohustatud isik arvesse võtma ka seda, mida ta hindamise hetkel teab tuleviku kohta, ehk näiteks kui kohustatud isik teab tulenevalt suhtlusest teise osapoolega, et kavatsetakse sellisel viisil palju tehinguid teha, siis tuleks kohelda suhet korrespondentsuhtena. Oluline on suhet hinnata enne iga tehingut või kontakti, kohaldada asjakohaseid hoolsusmeetmeid ja kasutada hoolsusmeetmetega kogutud ja muud kättesaadavat asjakohast informatsiooni. Ärisuhte ega korrespondentsuhte definitsioonis pole mainitud tehingute arvu, mis automaatselt tooks endaga kaasa suhte defineerimise ärisuhteks või korrespondentsuhteks. Paratamatult jäävad need piirid häguseks, kuid kohustatud isikul on võimalik neid piire ise konkretiseerida, sõlmides kestvuslepinguid.

Teie kirjas järeldus 4: „*Kahe finantseerimisasutuse vahelise korrespondentsuhte tekkimisel panevad RahaPTS ja RSanS ainult korrespondentasutusele kui teenuse pakkujale kohustuse kohaldada hoolsusmeetmeid, sh vajadusel tugevdatud hoolsusmeetmeid respondentasutuse suhtes, kes on korrespondentasutuses käsitletav kliendina kellele teenuseid osutatakse. Eesti respondentasutus ei ole kohustatud kohaldama hoolsusmeetmeid oma korrespondentasutuse suhtes. Erandina sellest reeglist peab Eesti respondentasutus üksnes kontrollima ja pidevalt seirama, et nende korrespondentasutus ei ole rahvusvahelise sanktsiooni subjekt.*“.

Hoolsusmeetmete kohaldamise kohustus kohaldub teenuseosutajale ehk antud juhul korrespondentasutusele. Respondentasutusel hoolsusmeetmete kohaldamise kohustust korrespondentasutuse suhtes selliselt nagu hoolsusmeetmed on sätestatud RahaPTS-is, ei ole. Siiski see ei tähenda, et respondentasutusel on seoses korrespondentsuhtega üksnes sanktsioonikontrolli kohustus. Näiteks on RahaPTS §-s 18 sätestatud varipankadega suhete keeld, mille kohaselt krediidasutusel ja finantseerimisasutusel on keelatud luua või jätkata

korrespondentsuhteid varipankadega ja selliste krediidasutuste või finantseerimisasutustega, kes teadaolevalt lubavad varipankadel oma kontosid kasutada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Rainer Osanik

Rahandusministeeriumi rahandusteabe poliitika osakonna juhataja

Henrik Mägi +372 5885 1355

henrik.magi@fin.ee

